

УДК 378.011.3-051:73/76]:379.821

Вікторія ІРКЛІЄНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики імені Григорія Левченка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА ДО РОБОТИ З ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИМИ КОЛЕКТИВАМИ У ПОЗАШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У публікації висвітлюється важливість підготовки майбутніх учителів мистецтва до роботи з художньо-творчими колективами у позашкільному закладі освіти. Підкреслюється, що така підготовка передбачає конвергенцію формальної і неформальної мистецької освіти студентів. Формальна складова підготовки передбачає опанування нормативних вибіркових дисциплін, які сприяють формуванню загальних і фахових компетенцій майбутніх фахівців. Неформальний складник підготовки фахівців висвітлено на прикладі системи функціонування художньо-творчих колективів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Ключові слова: *позашкільна освіта, художньо-творчий колектив, підготовка вчителя, вчитель мистецтва, формальна і неформальна мистецька освіта.*

Сучасна вища освіта в Україні орієнтована на гуманізацію, що включає підтримку творчого розвитку особистості, розкриття її духовного потенціалу, формування естетичних почуттів, художніх смаків і здатності бачити світ через призму краси. Це передбачає гармонізацію внутрішніх і зовнішніх відносин особистості та вміння адаптуватися до швидких змін у світі. Важливою метою сучасної освіти є виховання гуманістичної культури, стимулювання художньої та творчої активності.

Важливим аспектом реалізації означених питань є підготовка висококваліфікованих кадрів, здатних у складних умовах сьогодення організувати діяльність учнів закладів позашкільної освіти.

В Україні позашкільна освіта реалізується через установи, що працюють у галузі освіти, культури, мистецтва, фізичного виховання та спорту. Особливу роль серед них відіграють позашкільні навчальні заклади, які можуть швидко адаптуватися до змін і пропонувати дітям різноманітні та інноваційні можливості для підвищення якості їхнього життя й розвитку позитивного ставлення до нього. У таких закладах освітній процес організовано у невимушеній атмосфері, де учні можуть вільно обирати заклад та педагогів відповідно до власних інтересів, нахилів та уподобань, що сприяє активній співпраці між дітьми та дорослими.

Окремі питання сучасних методологічних засад позашкільної освіти та виховання, позашкільної роботи представлені в працях українських учених І. Д. Бега, В. В. Борисова, В. В. Вербицького, А. Й. Капської, Б. С. Кобзаря, В. М. Мадзігона, Г. П. Пустовіта, Ю. Д. Руденка, А. Й. Сиротенка, О. В. Сухомлинської, Т. І. Сущенко тощо.

Позашкільні заклади, як важлива складова безперервного виховного процесу, створюють учням широкі та нестандартні можливості для покращення якості їхнього життя. Вони активно сприяють формуванню таких важливих якостей, як позитивне ставлення до життя, самореалізація в обраній творчій діяльності, що відповідає природним здібностям; здатність до постійного духовного й творчого самовдосконалення; соціальна відповідальність, яка проявляється у турботі про добробут інших; а також культура проведення дозвілля.

Гуманістична природа освітнього процесу позашкільного закладу передбачає шанобливе ставлення до дитини, що виражається у чуйності дорослих до її інтересів і переживань, прагненні до взаєморозуміння та зближення. Це також уміння педагогів позашкільної освіти пропонувати дітям діяльність, яка їх захоплює, надихає та розвиває; таке ставлення стимулює розкриття індивідуальності дитини у найкращих формах творчого самовираження. Воно також дає змогу вийти за межі обов'язкового навчального спілкування, поступово розвиваючи духовний потенціал особистості.

На базі закладів позашкільної освіти функціонують різноманітні художньо-творчі колективи, діяльність яких спрямована на розкриття художніх обдарувань вихованців. Зрозуміло, що фахівець, який здатен організувати і реалізовувати роботу художньо-творчого колективу, є затребуваний на ринку праці.

Підготовка вчителя мистецтва до роботи у художньо-творчому колективі передбачає художньо-творчу діяльність, яка тісно пов'язана зі знаннями та емоційними компонентами, загальною культурою. Художньо-творча діяльність є такою формою діяльності, результативність якої залежить від загального рівня розвитку особистості, ступеня емоційно-естетичної чутливості, готовності та здатності до художнього сприйняття, самостійного створення і реалізації мистецького твору.

Зменшення обсягу аудиторних годин, зміщення акцентів навчального навантаження студентів у бік самостійної роботи потребують корекції процесу підготовки майбутніх учителів мистецтва до художньо-творчої діяльності з художньо-творчим колективом. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка така підготовка є ефективною, бо базується на конвергенції професійно орієнтованого формального (у навчальному процесі) та неформального (у позанавчальному процесі) складників освітньої діяльності майбутніх фахівців. В університеті функціонує розгалужена мережа художньо-творчих колективів (музичних, хореографічних, театральних, літературних), відвідування яких студентами мистецьких спеціальностей сприяє формуванню загальних та фахових компетентностей. До прикладу ці компетентності передбачають здатність здійснювати музично-педагогічну діяльність на основі знань про психологічні особливості педагогічної взаємодії в різновіковому середовищі, розуміти основи теорії та практики загальної музичної (мистецької) освіти; здатність здійснювати організаційно-управлінську діяльність у закладах загальної середньої, позашкільної освіти; здатність володіти науково-теоретичними основами організації, реалізації та контролю загальної музичної (мистецької) освіти у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з урахуванням регіонального мистецько-педагогічного досвіду; здатність до мистецької (інструментальної, вокальної, диригентсько-хорової) та культурно-

просвітницької діяльності з використанням регіональної мистецької спадщини; до компетентної оцінки мистецько-педагогічних явищ.

Формальний складник підготовки майбутнього вчителя мистецтва до роботи з художньо-творчим колективом позашкільного закладу передбачає опанування такими нормативними дисциплінами як методика виховної роботи, теорія і методика позашкільної освіти в закладах позашкільної освіти, сценічна культура та звукорежисура, диригування та практикум роботи з хором, постановка голосу та практикум, основний музичний інструмент з практикумом шкільного репертуару тощо.

Широку можливість мають вибіркові дисципліни, які употужнюють теоретичну та практичну підготовку майбутніх учителів. Серед них назвемо: народознавство та музичний фольклор України, методика організації народного свята, хорознавство та методика роботи з хором, дитячий музичний репертуар, український музично-ігровий репертуар для дітей, теоретико-методичні засади режисури музично-виховних заходів, неформальна мистецька освіта тощо.

Неформальний складник студенти опановують у народному хорі «Калина» імені Григорія Левченка, камерному хорі імені П. Лиманського, жіночому вокальному ансамблі «Свічадо», естрадно-музичному центрі «Вікторія», народний фольклорний ансамбль «Жива вода» імені Павла Бакланова, український народний чоловічий вокальний ансамбль «Чебрець», жіночий пісенно-вокальний гурт «Черемшина», студія естрадної пісні «Глорія». Неформальну хореографічну підготовку вони проходять у таких ансамблях, як народний ансамбль танцю «Весна», народний ансамбль сучасного танцю «Марія». Майбутні педагоги також залучені до здобуття неформальної образотворчої освіти у творчих лабораторіях «Лялькарство», «Розпис», «Писанкарство».

Заняття в таких мистецьких осередках дають можливість продемонструвати власні творчі досягнення студентів на концертах, виставках і майстер-класах; значно підвищують рівень підготовки майбутніх учителів мистецтва до роботи з мистецько-творчими колективами в закладах позашкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Особистість у просторі духовного розвитку : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Сулаєва Н. В. Підготовка майбутніх фахівців до реалізації неформальної мистецької освіти в навчально-виховних закладах і соціальних інституціях. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка* / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. Тернопіль : ТНПУ, 2015. № 2. С. 38–44.